

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 vtrum sit mensuranda secundum acceptum beneficiu[m] vel secundum
dantis affectum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

tatis non est virtuosus, nisi sit ratione ordinatus. Et ideo si aliquis ex feruore animi praecipit debitorum tempus, non erit laudandus.

AD TERTIVM dicendum, quod beneficia et sunt opportuno tempore danda: & tunc non est amplius tardandum, cum opportuno tempus aduenit. Et idem etiam obseruari oportet in beneficiorum recompensatione.

ARTICVLVS V.

Vtrum gratiarum actio sit attendenda secundum affectum beneficiantis, an secundum effectum.

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur, quod beneficiorum recompensatio non sit attendenda secundum affectum beneficiantis, sed secundum effectum. Recompensatio enim beneficij debetur: sed beneficium in effectu consistit, ut ipsum nomen sonat: ergo recompensatio debet attendi secundum effectum.

¶ 2 Prat. Gratia quae recompensat beneficia, est pars iustitiae: sed iustitia respicit aequalitatem danti, & accepti. ergo i gratiarum recompensatione attendendus est magis effectus, quam affectus beneficiantis.

¶ 3 Prat. Nullus potest attendere ad id, quod ignorat: sed solus Deus cognoscit interiorem affectum. ergo non potest fieri gratiae recompensatio secundum affectum.

SED CONTRA est, quod Seneca dicit in primo de Beneficijs. * Nonnumquam magis nos obliuiscit qui dedit parua magnifice, qui exigui tribuit, sed libenter.

RESPON. Dicendum, quod recompensatio beneficij potest ad tres virtutes pertinere, scilicet ad iustitiam, & ad gratiam, & ad amicitiam. Ad iustitiam quidem pertinet, quoniam recompensatio habet rationem debiti legalis, sicut in mutuo, & alijs humanis modis: & in tali recompensatione debet attendi forma quantitatem danti. Ad amicitiam autem pertinet recompensatio beneficij, & sicut ad virtutem gratiae secundum quod habet rationem debiti moralis, aliter tamen, & aliter. Nam in recompensatione amicitiae oportet respectum haberi ad amicitiae causam. Vnde in amicitia utilis debet recompensatio fieri secundum utilitatem, quam quis ex beneficio consecutus est. In amicitia autem honesta debet recompensatio haberi respectus ad electionem, siue ad affectum dantis, quia hoc praecipue requiritur ad virtutem, ut dicitur in 8. Ethic. * Et similiter, quia gratia respicit beneficium secundum quod est gratis impensum, quod

A quidem pertinet ad affectum: ideo etiam gratiae recompensatio attendit magis affectum dantis, quam effectum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod omnis actus moralis ex voluntate dependet. Vnde beneficium secundum quod est laudabile, prout ei gratiae recompensatio debetur, materialiter quidem consistit in effectu, sed formaliter, & principaliter in voluntate. Vnde Seneca dicit in primo de Beneficijs. * Beneficium non in eo, quod fit, aut datur, consistit, sed in ipso dantis, aut facientis animo.

AD SECVNDVM dicendum, quod gratia est pars iustitiae, non quidem sicut species generis, sed per quandam reductionem ad genus iustitiae, ut supra dictum est. Vnde non oportet, quod eadem ratio debiti attendatur in utraque virtute.

AD TERTIVM dicendum, quod affectum hominis per se quidem solus Deus videt, sed secundum quod per aliqua signa manifestatur, potest et ipsum homo cognoscere. Et hoc modo affectus beneficiantis cognoscitur ex ipso modo, quo beneficium tribuitur, puta, quia gaudent, & prompte aliquis beneficium impendit.

ARTICVLVS VI.

Vtrum oporteat aliquem plus exhibere in recompensatione, quam suscepit in beneficio.

AD SEXTVM sic proceditur. Vbi, quod non oporteat aliquem plus exhibere in recompensatione, quam suscepit in beneficio. Quibusdam enim sicut parentibus, nec est equalis recompensatio fieri potest, sicut Philo. dicit in 8. Ethic. * sed virtus non conatur ad impossibile. non ergo gratiae recompensatio tendit ad aliquid maius.

¶ 2 Prat. Si aliquis plus recompensat, quam in beneficio accepit, ex hoc ipso quasi aliquid de nouo datur: sed ad beneficium de nouo datum tenet homo gratiam recompensare. ergo ille qui primo beneficium dederat, tenet aliquid maius recompensare, & sic praecederet in infinitum: sed virtus non conatur ad infinitum, quia infinitum aufert naturam boni, ut dicitur in 2. Meta. * ergo gratiae recompensatio non debet excedere acceptum beneficium.

¶ 3 Prat. Iustitia in aequalitate consistit: sed maius, est quidam aequalitatis excessus. cum ergo in qualibet uirtute excessus sit vitiosus, videtur, quod recompensare aliquid maius accepto beneficio sit vitiosum, & iustitiae oppositum.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in 5. Ethic. * Re famulari oportet ei qui gratiam fecit, & rursum ipsum recipere, quod quidem fit, dum aliquid maius retribuitur. ergo recompensatio debet tendere ad hoc, quod aliquid maius faciat.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, recompensatio gratiae respicit beneficium secundum voluntatem beneficiantis. In quo quidem praecipue hoc commendabile videtur, quod gratis beneficium contulit, ad quod non tenebatur: & ideo qui beneficium accepit, ad hoc obligatur ex debito honestatis, ut sicut aliquid gratis

cente, quod amicitia est virtus. Vel quia amicitia saltem est cum virtute, item promittit iudicium de virtute, & de conueniente ad virtutem. Amicitia namque est virtus, aut cum virtute. Et propterea potest dici virtus concomitantem, quia virtute consequitur. Et nota demum ex litera praedicam negotiorum, quod si grati esse debet, quantum lucri sibi accersit ex beneficio amicitiae utilis, considerare debet. Quo fit ut qui ad quantitatem lucri respiciendo remunerant, supponant beneficiorum utilitatis gratia beneficium praestitisse obsequio pacto &c. Nam si honesti gratia beneficium collatum supponerent, non metuerent proprium lucrum in recompensatione beneficium, sed affectum beneficiorum. Et haec de tota hac quae cum dictis in quaestione sequenti dicta sufficiant.

lib. i. c. 6. circa prim.

Q. 8a.

Super

Inf. q. 107. ar. 2. cor.

lib. 8. circa finem li. 10. mo 5.

lib. 1. text. 8. 10. 3.

li. 5. c. 5. pau. lo post principium, t. 5.

Art. praec. & ar. 3.